

Перелічені заходи, на наше глибоке переконання, дозволять ефективно вирішити сучасні проблеми справляння ПДВ та значно посилять фіскальні і регулюючі властивості цієї податкової форми.

Література:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI (зі змінами та доповненнями). База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 16.11.2017).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>. (дата звернення: 16.11.2017).
3. Про податок на додану вартість : Закон України № 168/97-ВР від 3 квітня 1997 р. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/168/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 16.11.2017).

Вінницька О.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

ПЕРЕДУМОВИ ТА НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Із кожним роком місцеві бюджети набувають дедалі більшої ваги як за обсягом фінансових ресурсів держави, так і щодо вирішення соціально-економічних проблем територій. У свою чергу доходи місцевих бюджетів є основою фінансової бази органів місцевого самоврядування та вирішальним фактором територіального розвитку. Наявність доходів місцевих бюджетів закріплює економічну самостійність органів місцевого самоврядування, активізує господарську діяльність, дозволяє їм розвивати інфраструктуру та фінансовий потенціал територій, виявляти і використовувати резерви фінансових ресурсів, що розширює можливості місцевих органів влади у задоволенні потреб населення [1].

Чимало зобов'язань, що покладені на органи місцевого самоврядування, не фінансуються повною мірою через брак коштів і дефіцит бюджету. Однією з характерних рис місцевих бюджетів сьогодні є високий рівень їх залежності від державного бюджету, що зумовлює необхідність перерозподілу фінансових ресурсів між ланками бюджетної системи. Дотаційність більше 5 тис. бюджетів місцевого самоврядування становить понад 70 %, 483 територіальні громади на 90 відсотків утримуються за рахунок коштів державного бюджету [3]. Здійснення постійної фінансової підтримки через районні бюджети малочисельних територіальних громад з використанням системи дотацій

вирівнювання є обтяжливим для державного бюджету та стримує розвиток малих міст і великих селищ.

Реформування місцевих бюджетів, зокрема зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування – доходів місцевих бюджетів, повинне відбуватися поетапно з урахуванням суспільно-політичних та економічних умов із збереженням збалансованості бюджетної системи в цілому і у взаємозв'язку з проведенням реформ в галузях бюджетної сфери та інших сферах діяльності.

Необхідність проведення реформи у сфері місцевих бюджетів обумовлена такими проблемами:

- ✓ надмірна централізація бюджетних коштів;
- ✓ недостатньо обґрунтовані принципи розподілу повноважень, функцій і бюджетних ресурсів між ланками бюджетної системи, що призводить до дублювання та конкуренції повноважень і вимагає подальшого уточнення принципів їх розмежування [4];
- ✓ нерівномірність темпів соціально-економічного розвитку регіонів;
- ✓ недостатній обсяг доходної частини місцевих бюджетів;
- ✓ відсутність дієвих стимулів для місцевих органів влади до збільшення обсягу доходів місцевих бюджетів;
- ✓ нездатність невеликих територіальних громад забезпечити належну якість управління бюджетними ресурсами, що потребуватиме додаткових адміністративних витрат;
- ✓ слабка матеріально-фінансова база територіальних громад та високий рівень дотаційності місцевих бюджетів;
- ✓ складність прогнозування доходів через значне зростання навантаження на відповідні функціональні підрозділи;
- ✓ диспропорції у показниках доходів різних територій, що потребуватиме додаткового фінансового ресурсу;
- ✓ викривлення бази розрахунку трансфертів для місцевих бюджетів через наявні похибки статистичних даних щодо показників населення у розрізі міст, селищ, сіл;
- ✓ нерівномірність діючої мережі бюджетних установ, що зумовлює необхідність масштабного перерозподілу коштів між бюджетами;
- ✓ врахування особливостей окремих громад щодо зміни податкової бази, коригування показників якої здійснювалося на районному рівні, та зміни кількості споживачів, що обслуговуються закладами, які фінансуються з інших місцевих бюджетів;
- ✓ належність переважної більшості платників податків до рівня міст, їх міграція з однієї адміністративно-територіальної одиниці в іншу та здійснення фактичної діяльності поза місцем реєстрації [2].

Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування – доходів місцевих бюджетів передбачає:

- визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, здатних забезпечити доступність та належну якість публічних послуг, а також необхідної для цього ресурсної бази [2];

- посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у підвищенні рівня власних доходів шляхом стимулювання збільшення обсягів виробництва, обсягу інвестицій та рівня доходів населення відповідно до інноваційного напрямку економічного розвитку;
- формування оптимальної кількості фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, основу яких повинні складати місцеві податки;
- уведення механізмів заінтересованості органів місцевого самоврядування у зростанні надходжень місцевих бюджетів за рахунок закріплення за ними на довготривалій термін загальнодержавних податків;
- надання органам місцевого самоврядування більших прав щодо регулювання ставок, закріплених за місцевими бюджетами, податків [1];
- забезпечення прозорості процесу формування доходів місцевих бюджетів.

Необхідно удосконалювати системи регулювання міжбюджетних відносин наступним шляхом:

- щорічне збільшення питомої ваги загального фонду місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України;
- оптимальний розподіл податків і зборів (обов'язкових платежів) між державним та місцевими бюджетами [4];

Бюджетна децентралізація має сприяти вирішенню двох основних питань: взаємообумовленому розподілу доходів та видатків між рівнями бюджетної системи; встановленню повноважень, у межах яких на місцевому рівні можливо визначати власні доходи та видатки місцевих органів влади.

Ключове значення для фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування має вирішення питання можливостей, які будуть знаходитися в розпорядженні органів місцевого самоврядування для фінансування виконання ними своїх функцій. При цьому найважливішими джерелами фінансування для всіх рівнів є їхні частки в розподілі загальнонаціональних податків. У зв'язку з цим для вирівнювання різної податкової спроможності окремих територій необхідно збільшити частки, які зараховуватимуться до місцевих бюджетів в розподілі загальнонаціональних податків, зокрема відмінити нові нормативи зарахування податку на доходи фізичних осіб, згідно яких до бюджетів сіл, селищ та міст районного підпорядкування податок на доходи фізичних осіб не буде зараховуватися, оскільки його спрямували до державного бюджету.

Отже, бюджетна система України сьогодні неповною мірою відповідає потребам достатнього фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. Процес формування доходів місцевих бюджетів в Україні має ще багато невирішених нормативно-правових, методологічних та організаційно-технологічних питань, що негативно позначається на якості проведення бюджетної децентралізації. Невиправдана централізація фінансових потоків призводить до того, що органи місцевого самоврядування не мають можливості проводити незалежну політику у межах своєї компетенції. Тому нинішня модель міжбюджетних відносин потребує дальшого реформування з метою посилення самостійності місцевих бюджетів, удосконалення міжбюджетних відносин.

References

1. Bondaruk T. H. (2009) Mistseve samovriaduvannia ta yoho finansove zabezpechennia v Ukraini : [monohr.] [Local self-government and its financial support in Ukraine: [monograph.]. NAN Ukrainy ; In-t ekon. ta prohnozuv. – National Academy of Sciences of Ukraine; Inton econ. and predicting, 608 [in Ukrainian].
2. Vdovenko Yu. S. (2014) Fiskalno-biudzhetni novatsii detsentralizatsiinoho pidkhotu do reformuvannia derzhavy [Fiscal and Budget Innovations of the Decentralization Approach to the Reform of the State]. Visnyk Chernihivskoho derzhavnogo tekhnolohichnogo universytetu. Seria : Ekonomichni nauky. – Bulletin of Chernihiv State Technological University. Series: Economic Sciences, 4, 199-203, [The Internet] Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2014_4_31 [in Ukrainian].
3. (2014) Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 r. № 333-[On approval of the Concept for the reform of local self-government and territorial organization of power in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 1, 2014, No. 333-r]. [The Internet] Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> [in Ukrainian].
4. Subbotovych Yu. (2012) Biudzhetna detsentralizatsiia ta zmitsnennia finansiv orhaniv mistsevoho samovriaduvannia [Budget Decentralization and Strengthening the Finance of Local Self-Government Bodies]. Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika. – Bulletin of the Kiev National Taras Shevchenko University. Economics, Vyp. 132, 44-46. [The Internet] Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2012_132_13 [in Ukrainian].

Волчкова Г. К.

к.е.н., старший викладач кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ КРАЇНИ

Трансформація українського суспільства, політичні зміни та економічні реформи, що проводяться в Україні потребують вирішення багатьох проблем та пошуку ефективних шляхів їх здійснення. Пошук джерел трансформацій, позитивного напрямку вирішення соціально-економічних проблем вимагають нестандартних підходів.

Соціальний капітал є «суспільним клеєм», що зв'язує між собою всіх суб'єктів економіки [1]. Функціонування соціального капіталу супроводжується його включенням у виробництво із повним спектром форм співпраці та спілкування для інтеграції суспільства на різних рівнях. При функціонуванні соціальний капітал виявляє себе принципово соціальним ресурсом з певним рівнем публічності, виражений у соціальних мережах і підтримуваний нормами взаємності. Здатність індивідів отримувати користь при використанні своїх